

ЛЕГИТИМНОСТ И ЛЕГАЛНОСТ НА ЗАКОНИТЕ

Юлиана Костова

*Legitimacy and Legality of Laws
Juliana Kostova*

Легитимността и легалността са основни принципи на правовата държава.

Етимологичният произход на двата термина е от латински език. Важен е фактът, когато се вземе предвид произходът на легитимност от прилагателното име „lēgitimus” и на легалност – от „lēgalis”, че и двата термина имат общ корен и произлизат от „lēx, lēgis” – закон. Следователно легитимността и легалността представляват два основни аспекта на закона.

Законът в континенталната правна система е основен източник на правото. Една от неговите категории е легитимността. Легитимността има пряка връзка с принципа за народния суверенитет като първоизточник на властта и като следствие от него проследява въпроса за общественото одобрение и приемливост, за справедливостта на определено социално явление, в случая – по отношение на закона.

Законът като акт на държавата трябва да бъде легитимен, защото народът като суверен избира парламент и му делегира задължението да защитава интересите на обществото и да изразява неговата воля. И ако направим обобщението, че държавата и нейната власт изпълняват определени действия, правно установени и възложени от обществото, легитимността може да се разгледа и като главно пълномощие, което обществото делегира на публичната власт за изпълнение на общите задачи. Съществуването на легитимността е главно доказателство за демократичната същност на държавата.

Когато законът има обществено одобрение, неговото изпълнение няма да се основава в по-голямата си степен на държавната принуда и санкция, а ще бъде продиктувано от вътрешното убеждение на обществото за значението и нуждата от неговото прилагане и изпълнение. Следователно легитимността на закона е задължително условие за ефикасното му изпълнение. Върховенството на легитимния закон е реалното върховенство на закона.

Легалността се свързва с явлението "законност". Да се определи едно социално явление като "легално" означава да се счита, че то протича в съответствие с изискванията на позитивното право.

Легалността е своеобразно продължение на легитимността върху сферата на социалните и правни отношения и се включва главно към сферата на правоприлагането. В тази връзка тя е едно съответствие на обществените процеси с изискванията на правото. А изискванията на правото (правните норми) са заложили в закона.

Условие за легалността на законите е спазването на процедурата по създаването им, определена от Конституцията. Един закон е легален, когато неговото приемане и изпълнение са протекли съобразно с изискванията на позитивното право.

По думите на проф. Цеко Торбов: „Поради изключителното място, което законът заема между източниците на правото в модерната държава, цялата процедура по създаването на законите е уредена в своите основни положения от конституцията, а в подробности – от отделни закони и правилници, издадени на основание на конституцията”.

Законодателната дейност в Република България се осъществява от Народното събрание, съгласно чл. 62, ал. 1 от Конституцията. Законодателният процес е подчинен на точно определена процедура, уредена в Конституцията и по-детайлно описана в Закона за нормативните актове, Правилника за организация и дейност на Народното събрание и Указ № 883 от 1974 г. за прилагане на Закона за нормативните актове. Фазите на законодателния процес, утвърдени в Конституцията, са законодателна инициатива; обсъждане на законопроекта; гласуване на законопроекта; санкциониране, промулгиране и обнародване на закона.

Законодателна инициатива има всеки народен представител и Министерският съвет. По силата на тази разпоредба депутатите и Министерският съвет имат право да внасят предложения за създаване, изменение, допълнение или отмяна на закони.

Когато законопроектите станат част от дневния ред на Народното събрание, следва тяхното обсъждане и гласуване, което се осъществява на две четения. На първо четене се обсъжда и гласува законопроектът в неговата цялост и неговите основни положения, докато на второ четене Народното събрание обсъжда и гласува законопроекта глава по глава или текст по текст.

В последната фаза на законодателния процес държавният глава има правото да санкционира закона, като го промулгира и обнародва или да наложи вето върху закона. Според чл. 88, ал. 2 приетите актове се обнародват в "Държавен вестник" не по-късно от 15 дни след приемането им.

Като заключение, легитимността и легалността са условия за постигне на гаранция за правото. Те са израз на идеите и ценностите на правото. Имат принос за утвърждаването на правото като носител на стабилност, ред и справедливост.

Използвана литература:

- [1]. Конституция на Република България.
- [2]. Войнов. М., А. Милев. Латинско-български речник, С. 1999.
- [3]. Радев. Д.. Обща теория на правото, С., 1995.
- [3]. Торбов. Ц. История и теория на правото, С., 1992.

Юлиана Костова е студент в Нов български университет, магистърска програма „Право”, E-mail: antony01@abv.bg.